

Försvarshögskolan

Självständigt arbete (30 hp)

Författare		Program/Kurs
Frederic Leufstadius		HOP SA 2024
Handledare		
Sebastian Larsson		Antal ord: 9989
		Kurskod
		2UK023
<i>Hultqvistdoktrinen framväxt och kulmination – En rollförändring av Sverige?</i>		
<p>ABSTRACT:</p> <p>This thesis seeks to understand underlying reasons why Sweden's long tradition of non-alignment suddenly changed in the wake of Russia's invasion of Ukraine in 2022. It argues that it was not solely due to strategic shock. The thesis is based on the theory framework of national role conception, which has the conceptual mechanism for understanding foreign policy decision-making dynamics. Methodologically, it focuses on narratives from an interpretive perspective to discover role perceptions and role changes. Empirically, this is analysed based on the defence policy, during the period 2014 to 2022, and the transformation that took place of Swedish defence. The result shows a gradual shift from previous core political values, enabling a different perception of roles.</p>		
Nyckelord:		
Militärstrategi, Utrikespolitisk förändring, Rollteori, Narrativ metod.		

Innehåll

INLEDNING.....	3
FORSKNINGSÖVERSIKT	4
PROBLEMFÖRMULERING.....	8
TEORI.....	8
ANALYSRAMVERK	11
METOD.....	11
NARRATIVETS NYCKELKOMPONENTER.....	12
<i>Aktörer</i>	12
<i>Händelser</i>	12
<i>Platser</i>	13
<i>Tidpunkter</i>	13
<i>Tolkningsprocessen</i>	13
METODDISKUSSION OCH REFLEXIVITET	13
EMPIRISKT MATERIAL	14
ETT FRAMVÄXANDE NARRATIV	15
2014.....	15
2015.....	16
2016.....	17
2017.....	18
2018.....	20
2019.....	21
2020.....	22
2021.....	23
2022.....	25
ROLLFÖRÄNDRING	26
SLUTSATSER.....	26
FORSKNINGSBIDRAG OCH FRAMTIDA FORSKNING.....	28
REFERENSFÖRTECKNING	30
EMPIRISKT MATERIAL	33

Inledning

Rysslands angrepp på Ukraina i februari 2022 kom att skaka om säkerhetsläget i Europa till att bli det allvarligaste sedan andra världskriget. Den svenska långvariga alliansfriheten kom då att omprövas när Sverige den 16 maj meddelade sin avsikt att ansöka om medlemskap i Nato (Regeringskansliet, 2023). Händelsen var en historisk politisk omläggning för Sverige och Socialdemokraterna. De som traditionellt sett avvisat Natomedlemskap svängde, och partistödet för ett medlemskap gick från att 2021 vara 19 procent till 63 procent under 2022 (Bjereld & Oscarsson, 2023). Detta kan anses anmärkningsvärt då den Nato-kritiska hållningen så sent som inför det senaste valet, 2018, var en framstående fråga i valmanifestet och framfördes av både dåvarande statsminister Magdalena Andersson och försvarsminister Peter Hultqvist.

Under de två mandatperioder Socialdemokraterna bildade regering, 2014–2022, genomfördes en transformering av försvarspolitikerna och ett uppbrott från tidigare nedskärningar. Det medförde stora ekonomiska satsningar för ökad nationell operativ förmåga. För att åstadkomma detta ingicks ett 20-tal avtal om samarbeten vilket utvecklades till att solidariskt tillsammans med andra skapa stabilitet och säkerhet i närområdet över hela konfliktsskalan (Peter Hultqvist, 2022).

Detta till trots hävdades hela perioden, av bland annat Margot Wallström att "[S]veriges säkerhetspolitiska linje ligger fast [...] Sverige är inte med i någon militär allians".¹ I november 2021 förstärktes detta av dåvarande försvarsminister Peter Hultqvist, som då utlovade att den socialdemokratiska regeringen, och han personligen, aldrig skulle bidra till en ansökan i Nato. Så sent som den 16 februari 2022, upprepades detta av dåvarande utrikesminister Ann Linde, "[R]egeringen avser inte att ansöka om Natomedlemskap. Den säkerhetspolitiska linjen ligger fast, vår militära alliansfrihet tjänar oss väl och har bidragit till stabilitet och säkerhet i norra Europa".² Ungefär 20 veckor senare deklarerade regeringen att ansöka om medlemskap i Nato. Alliansfriheten hade i decennier varit en hörnsten inte bara i svensk säkerhetspolitik, utan också i den socialdemokratiska identiteten. (Aylott & Bolin, 2023, Kanninen, 2022).

---

¹ Sveriges säkerhetspolitik (Interpellationsdebatt 26 maj 2015). https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/sveriges-sakerhetspolitik_h210569/

² Nato-option i regeringsförklaringen. https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/nato-option-i-regeringsforklaringen_h910109/

Neutralitet och alliansfrihet har varit centrala komponenter i svensk utrikespolitik och har särskilt satts i kontrast till större europeiska länder. Detta har möjliggjort en konsekvent tillämpning av insatser inom områden som miljöpolitik, fredsbevarande och internationell biståndspolitik (Ingebritsen, 2002). I sitt deltagande i förhandlingar och bidrag till uppbyggnaden av säkerhetsinstitutioner har Sverige inte bara bevarat sin alliansfrihet utan också spelat en konstruktiv roll för främjandet av stabilitet och samarbete på den internationella scenen. Socialdemokratin har skapat en grund för sina politiska modeller och därigenom bidragit till att forma internationella diskurser om hållbarhet, fred och bistånd.

För att hitta orsaker och mer djupgående förklaringar till Sveriges beslut till ansökan om medlemskap i Nato behövs ett ramverk för att analysera förändringar i nationens självbild. För detta har en konstruktivistiskt ansats valts med förklaringskraft i teorin om nationell rolluppfattning (NRC). Denna har valts med hänsyn till att förstå Natobeslutet som en förändring av nationell rolluppfattning. NRC är särskilt användbar för att förstå en stats nationella- och internationella faktorer till roller i utrikespolitik. Undersökningen understryker fördelarna med rollteorin som belyser socialiseringsprocessen i perspektivet av agens (agency) och strukturproblem. Mer specifikt fokuseras undersökningen på att tolka narrativet av försvarspolitiska aktörer i perspektiv av utrikespolitisk tradition, som konfronterades med säkerhetspolitiska dilemman i ljuset av socialdemokratiska befintliga, anpassningsbara och konkurrerande övertygelser.

Undersökningen är strukturerad enligt följande: Först ges en översikt av tidigare forskning, följt av syfte, problemformulering och forskningsfrågan. Därefter diskuteras teoretiska- och metodologiska val samt empiriskt material, följt av analys. Slutligen följer en avslutning med slutsatser, inomvetenskapliga- och utomvetenskapliga bidrag och förslag för vidare forskning.

Forskningsöversikt

Forskningen om Foreign Policy Change, FPC har väckt uppmärksamhet i årtionden. Under kalla kriget rådde en relativt utbredd enighet om att det internationella- bipolära systemet och yttre krafter, var de viktigaste bestämningsfaktorerna för småstaternas utrikespolitik (Böller & Wenzelburger, 2023). Forskningen om småstaters policyförändringar baserades på antagandet att de vanligtvis stod inför externa hot mot nationell säkerhet. Detta uppmärksammade den internationella miljön och mindre av nationella politiska processer. Däremot antogs inrikespolitiken spela en större roll i stormakters utrikespolitik.

Efter kalla kriget har en betydande mängd forskning utmanat synen på småstater och påvisat inrikespolitikens betydelse även för dessa. Redan i början av 1980-talet undersökte enligt Brazys m.fl. (2017), Goldmann (1982) och Holsti (1983) utrikespolitiska förändringar i samband med avspänning och det kalla kriget. Litteraturen utökades på 1990-talet med en rad artiklar där Hermann (1990) skapade en modell för att identifiera olika typer av FPC. Den lyfte fram fyra drivkrafter: ledare, byråkratier, förändringar i inhemska valkretsar och externa chocker. Det typologiska arbetet av Hermann (1990) och även Rosati m.fl. (1996) att skilja olika nivåer av förändring var särskilt viktig eftersom det påverkade efterföljande forskning. Annan tidigare forskning inkluderar Carlsnaes (1992), som introducerade strukturproblemet för Foreign Policy Analysis (FPA) och Gustavsson (1999). De granskade befintliga modeller för FPA och föreslog ytterligare en modell baserad på: grundläggande strukturella förhållanden, strategiskt politiskt ledarskap och förekomsten av en kris av något slag.

Även om förändringar av utrikespolitiska mål och metoder täckts lika mycket i litteraturen, har studier generellt fokuserat på dramatiska förändringar, kategoriserade som externa chocker för enskilda utrikespolitiska frågor. Dock har senaste två decenniernas litteratur om utrikespolitiska förändringar huvudsakligen fokuserat på förändringar i specifika utrikespolitiska frågor, snarare än att titta på mer omfattande förändringar i staters yttre relationer (Doeser, 2011; Haesebrouck & Joly, 2021; Böller & Wenzelburger, 2023).

När forskning fokuserat på förändringar under mindre dramatiska förhållanden, tenderar även den att belysa strukturella fenomen och storskaliga förändringar, vilket kan dölja andra förklaringsfaktorer som empiriskt kunde varit lika transformerande. Det antas implicit att inkrementella förändringar är obetydliga och mindre. Dock har forskare påvisat att storskaliga förändringar sker genom inkrementella processer (Sinha, 2018).

Tendensen till inkrementell förändring är särskilt tydlig i den beslutsfattande litteraturen (Volgy & Schwarz, 1991). Förändring förstås vara kopplad till individuella ledare och deras trosuppfattning (se bl.a. Gustavsson, 1999), exempelvis ledares kognitiva orientering (Welch, 2011). Denna del av litteraturen menar att förändring sällan utlöses av en källa utan snarare av ett komplext samspel av nationella och internationella faktorer, som formar politiken i stater och icke-stater (Böller & Wenzelburger, 2023). I dessa specifika teorier om utrikespolitiska förändringar tolkas att inte bara fokusera på stora förändringar utan också uppmärksamma

kontinuiteter (Welch, 2011) och stegvisa anpassningar (Sinha, 2018). Det finns numera ett allmänt samtycke i FPA att olika nivåer bör studeras parallellt. Att kombinera individuella faktorer, insatser i beslutsprocesser och institutionella drag i beslutsprocessen, såväl kulturella som samhällseliga, inhemska- och internationella faktorer (Blavoukos & Bourantonis, 2014; Doerer, 2011).

Rynhold (2007) påpekar att under många år fanns litet eller inget intresse för sambandet mellan kulturell- och utrikespolitisk förändring. Litteraturen om utrikespolitiska förändringar fokuserade på de förändringar som påtvingats genom strukturella påtryckningar (Carlsnaes, 1993; Gustavsson, 1999; Rosati m.fl., 1996). Samtidigt, när kultur diskuterades i relation till utrikespolitik, användes den ofta för att förklara en oväntad konsekvens inom utrikespolitiken, snarare än förändring (Duffield, 1999). Mot denna bakgrund menade Hudson (1997) att det fanns ett behov av att använda ett mer dynamiskt kulturbegrepp i relation till utrikespolitik. En sådan uppfattning om kultur återfinns i konstruktivismen (Adler, 1997; Finnemore & Sikkink, 2001), och har genererat studier som visar hur normer och kollektiva identiteter är viktiga i initieringen av stora utrikespolitiska förändringar (Kaarbo, 2003).

Med tanke på kulturens djupt rotade effekter på sociala aktiviteter har politisk kultur länge varit förknippad med kontinuitet snarare än förändring i utrikespolitiken (Duffield, 1999). Det finns dock en mängd empiriska och teoretiska studier som illustrerar hur samhällsaktörer med alternativa kollektiva identiteter strävar efter andra normer, som kan initiera stora utrikespolitiska förändringar (Adler, 1997; Finnemore & Sikkink, 2001; Rynhold, 2007).

Med framväxten av konstruktivistiska perspektiv blev begreppet identitet en hörnsten inom FPA-forskningen (Frank m.fl., 2022). Framstående forskare som Hopf (1998) och även Wendt (1999) anser att identitet är det som utgör den inneboende nationella rolluppfattningen (NRC). Av Browning (Mello & Ostermann, 2023) framförs att identitet indirekt påverkar rolluppfattningen, vilket i sin tur påverkar aktörens utrikespolitiska agerande. Olika konceptualiseringar av begreppet roller har tidigare forskning visat på och en slutsats är att det finns ett släktskap mellan roller, rolluppfattning, identitet, kultur och normer utan att specificera hur det hänger ihop.

Konceptet rollteori var först introducerat av Kalevi J. Holsti (1970) där han presenterade olika staters rolluppfattning, baserat på analyser av diplomatiska förbindelser och utrikespolitiska uttalanden. Detta resulterade i staters definierade roller där Sverige kategoriserades som *regional ledare* och *oberoende samarbetare*. Senare forskning har utvecklat Sveriges rollrepertoar med roller som exempelvis *europaisk partner* och *internationell kritiker*, i takt med att de utrikespolitiska mönstren förändrats (Aggestam, 2004; Bjereld, 1995).

Ramverket kring nationell rolluppfattning lägger sin tyngdpunkt vid att förstå hur aktörer positionerar sig i den internationella strukturen, mellan nationella faktorer av identitet och kultur. Hur de omhändertar strukturella fördelar som de förfogar över samt omdirigerar sin riktning då internationella strukturen står i vägen för deras målsättning. Allra viktigast, det innehåller både nationella och internationella påverkansfaktorer där beslutsfattares kognitiva förmåga tillsammans med statens roll, kultur och identitet skapar handlingsalternativ för staten, inom den internationella politiska arenan (Kaarbo, 2003).

Av forskningsöversikten att döma bör framtida forskning betona individens roll och nationella beslutsprocesser, eftersom den framtida politiska miljön sannolikt kommer att ge ännu större utrymme för individuella och statliga variationer på grund av dess multipolära natur. En stor mängd litteratur indikerar att studier måste ta hänsyn till hur enskilda ledare uppfattar, tolkar och reagerar på påtryckningar från samhället och staters institutionella strukturer.

Agerande inom den utrikespolitiska domänen framstår, enligt forskningsöversikten ovan, som en kombination av målmedvetet beteende, kognitiva faktorer och de olika strukturella egenskaperna som kännetecknar och påverkar staters interaktioner. Därför bör analys av utrikespolitiska åtgärder varken utesluta eller privilegiera någon av dessa typer av förklaringar utan bedöma relevansen och förklaringsvärdet av varje parameter från fall till fall (Blavoukos & Bourantonis, 2014). Varje politisk beslutsfattare och deras egenskaper, såväl som förmåga att framkalla förändringar i utrikespolitiken varierar beroende på de befintliga politiska och institutionella strukturerna, politisk opposition, omfattningen av samhällsengagemang, valsysteem, beslutsfattande ledarens stil etcetera.

Med tanke på de många möjliga faktorer för utrikespolitiska förändringar kan mer omvälvande förändringar förväntas vara kumulativt resultat av ett stort antal stegvisa förändringar.

Följaktligen skulle en granskning av mer grundläggande omorienteringar kräva att man studerar utrikespolitiken över en längre tidsram.

Av forskningsöversikten anses det föreligga behov av att utforska bestridandet och bildandet av konsensus i samband med nya roller, som ett resultat av stegvisa förändringar. Det är i detta analytiska utrymme som begreppen traditioner och dilemman kan användas. För att undersöka hur politiska beslutsfattare går samman eller emot varandra när nationella roller uppfattas, lokaliserar och utförs. För att tolka rolluppfattningsprocessen fokuserar denna undersökning på traditioner inom en liten grupp beslutsfattare, det vill säga försvarspolitiska etablissemangen, som står inför olika säkerhetspolitiska dilemman. Vilka traditioner och dilemman det rör sig om utvecklas i teori- och metodkapitlet.

Problemformulering

År 2014 tog Sverige ett nationellt fokus på försvaret. Den operativa förmågan skulle höjas genom omfattande satsningar på försvaret. Detta kom senare att kallas "Hultqvistdoktrinen". Den beskrevs av försvarsministern själv som "*den självklara utvecklingen av alliansfriheten*" (Hultqvist, 2015). De försvarspolitiska förändringarna som skedde under perioden 2014–2022 tycks vara en rad integrerade och samarbetande åtgärder för anpassningar mot alliansstrategi. Därför förefaller det intressant att studera narrativet kring dessa gradvisa förändringar för att förstå en eventuell förändring i nationell rolluppfattning, i perspektivet av säkerhetspolitiska strategier.

Syftet med denna undersökning är att förstå bakomliggande orsaker till Sveriges beslut att ansöka om medlemskap i Nato.

Forskningsfråga: *Hur genomgick Sveriges regering(ar) en rollförändring under åren 2014–2022 i spåren av Hultqvistdoktrinen?*

Teori

Det rollteoretiska ramverket har av Bevir och Rhodes (2002; 2003) utvecklats till att ge förklaringskraft genom två aspekter, traditioner och dilemman. Dessa aspekter syftar till att förstå rollen, hur den för en viss aktör skapades, när rollen tillträdades och vid vilka ögonblick rollen upplevde en förändring. Roller kan således studeras i samspelet mellan särskilda utrikespolitiska traditioner och dilemman (Wehner, 2020).

Med utrikespolitisk tradition (Bevir & Rhodes, 2002) menas uppfattningar och berättelser som ärvt av makthavarna och hjälper dem att sätta bakgrunden för deras politik. En tradition är det sammanhang där människor utvecklar och uttrycker övertygelser genom handlingar. Utrikespolitiska traditioner är dock inte fixerade i tid eller rum, de utvecklas genom aktörers antingen medvetna eller omedvetna kreativitet för att ta itu med utrikespolitiska dilemman (Wehner & Thies, 2014). Därför måste en tradition och dess förändring över tid bedömas i ljuset av existerande dilemman, som utmanar en aktörs uppsättning övertygelser och i sin tur själva traditionen.

Ett utrikespolitiskt dilemma (Bevir & Rhodes, 2002) utgör alltså ovanliga eller nya omständigheter som tvingar utrikespolitiska aktörer att utveckla sig för att förstå den nya situationen. Hur aktörer konfronterar det aktuella dilemman är nyckeln till att förstå förändringar av en tradition och därmed också roller, inom ett givet socialt sammanhang (Wehner & Thies, 2014). Därför tvingar det utrikespolitiska dilemman aktörer att ompröva och anpassa sig till de nya omständigheter de ställs inför. Utrikespolitiska aktörer gör detta genom nya narrativ som låter dem justera den befintliga utrikespolitiska traditionen. Detta ibland omedvetna om att de skapar förändring, eftersom aktörer förlitar sig på sina övertygelser formade av deras traditioner (Bevir & Rhodes, 2002; Wehner, 2020). Således är nya narrativ försök att utveckla traditionen och rama in situationen som aktören konfronteras med. Förändringar i aktörens narrativ och roller är aldrig absoluta eftersom de aldrig innebär ett avbrott med det förflutna. I stället, med syfte att motivera en förändring, tenderar aktörer att selektivt hänvisa till delar av sitt kulturella och historiska arv i skapandet av nya narrativ. Hänvisning till det förflutna (tradition) är nyckeln för utrikespolitiska aktörer som vill vinna både nationell och internationell acceptans (Wehner, 2020).

Aggestam (Tonra & Christiansen, 2004; 87-91) menar att konceptet av roller är mångfacetterat och har många specifika betydelser. Huvudsakliga definitioner för denna undersökning är rollförväntning (role expectations), rolluppfattning (role conception) och rollprestation (role performance).

Rollrelationer inom nationella och internationella strukturer utvecklas i parallella processer, där den nationella processens influeras av aktörens tradition. Internationella processen formar nationen genom *rollförväntningar* från *strategiskt viktiga partner*. Dessa identifieras i relationen

av en förtrolig vän, som nationens andra *jag*. Ett alter ego som förväntar sig att rollinnehavaren, nationen, utvecklar rollen till att vara överensstämmande med förväntningarna.

Strategiskt viktiga partners som identifieras i den inrikespolitiska diskursen (Wehner & Thies, 2014), är en utomstående aktör och den huvudsakliga socialiseringsaktören för nya roller och som får uppmärksamhet från politiker. Framväxten av *strategiskt viktiga partners* är ofta knuten till kris- eller externa chocksituationer där rolluppfattningar utmanas, antingen materiellt eller immateriellt eller bådadera. I förhållande till *strategiskt viktiga partners* finns *viktiga partners*, som en abstrakt social kategori, där nationen relaterar till en aktör och tar upp den "gemensamma identiteten" för medlemmarna av den (Wehner, 2020). Dessa tolkas i det politiska narrativet där det hänvisar till abstrakta faktorer som *värden* och *intressen*.

Rolluppfattning är normativa förväntningar på nationens utrikespolitiska agerande uttryckt av aktören själv. Medan *Rollprestationen* refererar till det faktiska utrikespolitiska beteendet i termer av beslut och vidtagna åtgärder, och är särskilt känsligt för i vilket kontextuellt sammanhang det tas. (Aggestam, 2004; Wehner & Thies, 2014).

Förändringsprocessen av roller är ständigt pågående då aktörer hänvisar till deras existerande traditioner när de agerar på dilemma (Bevir, 2003). Dilemmat formar således aktören i en process när de reagerar och modifierar sin tradition. Denna modifierade tradition härleds till händelser och sammanvävs i ett nytt narrativ. Detta formar slutligen ett dominerande narrativ som en ny tradition, där aktörens handlingar kan observeras och teoretiseras som en socialiseringsprocess ur ett symboliskt interaktionistiskt perspektiv. (Beneš & Harnisch, 2015).

Wehner (2020) menar att den politiska processen är långt ifrån homogen då all politik är omtvistad och ifrågasatt vilket betyder *rollkonflikter*. Narrativen skapade genom aktörens handlingar av en ny tradition är inte alltid trovärdig nationellt och/eller internationellt. Det sätter därmed gränser för hur ett narrativ kan bidra till en ny roll på grund av tidigare tradition och aspekterna av den.

Det rollteoretiska perspektivet belyser förändring genom aktören som omtolkar eller förändrar traditionen via dominerande narrativ, för att konfrontera nya situationer och projicera en viss

framtid. Denna förändringsprocess sker alltså över tid då aktören ständigt möter hinder och dilemman i narrativet av en tradition.

Analysramverk

I processen att återskapa det politiska narrativet används begreppen traditioner och dilemman, för att tolka förändringar i socialiseringsprocessen ur ett symboliskt interaktionistiskt perspektiv, fokuserat på agens (agency) i nationella och internationella strukturer. Det görs utifrån att roller är i termer av utrikespolitiskt beteende, som under en tidsperiod fångar förändringar och bidrar till insikter om utrikespolitisk förändring (Tonra & Christiansen, 2004, s.86). Frågorna skapar ett analysverktyg att utifrån det teoretiska ramverket tolka förändringar i aktörens interaktion och hur tradition används och förändras för att möta dilemman.

1. *Hur utvecklades traditionen och hur användes den för att motivera förändring?* Denna analysfråga syftar till att tolka hur den dåtida traditionen nyttjades i narrativen för att legitimerade politiska beslut i perspektiv av dilemma, och aktörens tolkning och omtolkning av tradition.
2. *Hur konfronterades den nya traditionen med det förflutna?* Analysfrågan syftar till att tolka hur rollkonflikter framträdde med aktörers handlingar i nationell och internationell kontext i de fall narrativet saknade trovärdighet.
3. *Hur påverkade och utvecklades socialiseringsprocessen med partners samt hur motiverades den?* Analysfrågan tolkar hur rollrelationer och rollförväntningar utvecklades och påverkade aktörers handlingar som observeras i de nya narrativen.

Metod

Denna undersökning fokuserar på narrativ som en process där försvarspolitiska etablissemangen utifrån sin tradition formar narrativen för att konfrontera säkerhetspolitiska utmaningar. Breuning (Mello & Ostermann, 2023, s.195) menar att narrativ metod skapar möjlighet för forskare att göra tolkningar av politiska beslut och händelser, vilka påverkats av traditioner och därmed skildra en rollförändringsprocess. För att åstadkomma detta analyseras det empiriska materialet för att rekonstruera interaktionerna och invändningarna som kretsar kring försvarsetablissemangen mellan åren 2014–2022. Wehner (2020) menar att ett brett urval av empiriskt material kan användas, även sekundärkällor, men tonvikten ligger på att intersubjektivt styrka fragmenten.

För att styrka narrativets fragment som är berättelser tolkat ur det empiriska materialet, krävs struktur och transparens. Det innebär sedermera att lägga ihop ett till början ofullständigt pussel och utvärdera den mest troliga rekonstruktionen, eftersom det kan passas ihop på flera sätt (Mello & Ostermann, 2023, s.196). Narrativets fragment utgör således referenspunkten för det dominerande narrativets uppkomst av rollkonflikter, rolluppfattning och rollförväntningar, såväl som förändringar i socialiseringsprocessen. Målet är att ge en röst åt aktörerna genom tolkningsprocessen och att rekonstruera narrativet ur aktörens perspektiv.

Narrativets fragment är pusselbitar av det empiriska materialet och tolkas genom att utgå från nyckelkomponenterna; *aktörer, händelser, platser och tidpunkter*, för att analysera aktörers handlingar i form av uttalanden som härleds till händelser (Bal, 2017, ss.155-185). Nyckelkomponenterna bidrar med att sammanställa empirin för att rekonstruera och strukturera analysen av narrativet. Komponenterna används implicit och explicit när berättelsen återges systematiskt för ett framväxande narrativ.

Narrativets nyckelkomponenter

Aktörer

Aktörer tolkas i deras relation till händelser genom de handlingar som utförs och utgör en viktig komponent för att analysera narrativet. Deras handlingar kategoriseras i undersökningen utifrån deras politiska identitet för att tolka rolluppfattningsprocessen. Valet av huvudaktören för det försvarspolitiska etablissemanget är dåvarande försvarsminister Peter Hultqvist som ytterst beslutsfattande statsrådet i försvarspolitiska frågor. Flertalet regerings- och försvarspolitiska aktörer finns dock inblandade under denna period, exempelvis försvarspolitiska talespersoner från opposition och tolkas i riksdagsdebatter.

Händelser

Händelser definieras som en process under förändring orsakad av aktörer. Händelser avgränsas till att omfatta de försvarspolitiska besluten och konfrontationerna i spåren av dessa, vilka tolkas holistiskt. Vilket innebär att händelser skapas utifrån aktörens politiska identitet och konfrontationer tolkas i perspektiv på handlingar exempelvis rollkonflikter. Händelser sorteras sedermera i; ordningsföljd, platser och tidpunkter.

Platser

Platser refereras till ett nationellt eller internationellt perspektiv för att fånga aktörs- och strukturresonemanget. I denna undersökning kretsar det nationella perspektivet kring socialdemokratiska grundvärden som alliansfrihet, bistånds- och fredsfrämjande insatser i förhållande till den solidaritetspolitik och skapande av internationell säkerhet. Detta kan belysa en förändrad referenspunkt för rolluppfattning genom en utvecklad rollprestation. Ur ett internationellt perspektiv identifieras rollrelationen med strategiskt viktiga partners som bilaterala- och multilateralsamarbeten.

Tidpunkter

Det empiriska materialet avgränsas i undersökningen att omfatta perioden vid regeringstillträdet 2014 till den socialdemokratiska regeringens avträde 2022. Tidpunkter tolkas också i förhållande till händelser och presenteras i sekvens för att skapa det framväxande narrativet.

Tolkningsprocessen

Målet är att i tolkningsprocessen förstå det nationella perspektivet av protester inför nya traditioner och roller. Detta för att se hur nationella faktorer inverkar och tolkas ur empirins olika debatter. Att förstå perspektivet av strategiskt viktiga partners är nyckeln till att förstå sociala interaktioner och kan påvisa en ny rolluppfattning. Rolluppfattning är även en del i det framväxande narrativet som fångas i hela det empiriska materialet både genom huvudaktörens användning av tradition och framträdande rollkonflikter. Nyckelkomponenterna i den narrativa analysen är sammanflätade och kan inte ses enskilt, handlingar kan inte förstås utan referens till tid och plats för en viss händelse, eller i förhållande till platser där socialiseringsprocessen sker.

Metoddiskussion och Reflexivitet

Aggestam (i Tonra & Christiansen, 2004, s.93) menar att en tolkande ansats följer två premisser. Det ena stipulerar att människor agerar utifrån sina övertygelser och preferenser. Det andra är att vi inte kan utläsa människors övertygelser från objektiva fakta. Att människan agerar utifrån sina övertygelser är det sannolikt få som motsäger men det finns inga externa bevis för ett sådant förhållande. Ett positivistiskt perspektiv skulle möjligen hävda att erfarenheter och övertygelser inte kan omsättas till ett variabeltänkande eller bevisas med kausala samband. För att i stället förklara staters beteende med exempelvis teorier om strukturell realism eller idealism. Denna undersökning använder narrativ metod och den teoretiska linsen för att härleda

människors handlande. Det kan belysa andra perspektiv än vad aktören själv haft intentioner med, att konsekvenserna av beslutfattande får andra effekter än vad som avsågs. Det i sin tur begränsar förklaringskraften till specifika fall och försvårar generaliseringar. En positivistisk undersökning skulle försöka kringgå övertygelser med objektiva fakta om människor och bevisa andra samband, eller konstruera modeller baserat på antagandet att människan agerar rationellt. Tolkande ansats kan förklara social handling genom att peka på de instinktiva och viljemässiga kopplingarna mellan övertygelser, önskningar, avsikter och handlingar.

Egen förförståelse ska stödja tolkningsprocessen där ett reflexivt förhållningssättet minskar risken för bias (Bal, 2017, ss.155-159). För att åstadkomma detta används i denna undersökning teoretisk trianguleringsteknik i syfte att kontrastera och tolka episoder relaterade till empiriska materialet. Det innebär att fragmenten struktureras med narrativets nyckelkomponenter och tolkas med det analytiska ramverket. Detta tillvägagångssätt kommer att förbättra giltigheten av narrativ metod såväl som tolkningen av den insamlade informationen. Ett reflexivt förhållningssätt med beaktande av min förförståelse har ständigt varit närvarande i tolkningsprocessen för att inte påverka ett önskat resultat.

Valet av analysobjekt har skett utan sakpolitisk åtanke och enbart då det omfattar ett för forskningsfrågan centralt statsråd i beslutsprocessen och försvarspolitiska aktörer. Dessa har sedan studerats utifrån deras professionella yrkesroll som offentlig och samhällsbärande person.

Empiriskt material

För att tolka narrativet och rolluppfattningsprocessen analyseras ett rikt empiriskt material bestående av: årliga utrikespolitiska debatten, totalt åtta. Riksdagens interpellationsdebatter avgränsat med sökord, *försvarspolitik*³ och *militära frågor*⁴ i undersökt period. Av sökträffarna, 55 respektive 352, gjordes urvalet utifrån rubrikinnehåll: försvarsinriktningsperiod, försvaret och säkerhetspolitik som resulterade i 17 debatter. Vidare analyserades informationsmaterial av Regeringskansliet sammanställda artiklar, debattartiklar, pressmeddelanden och tal som publicerats på www.regeringen.se, där dåvarande försvarsminister Hultqvist medverkat. Det

---

³<https://www.riksdagen.se/sv/sok/?avd=webbtv&doktyp=ip&from=2014-09-01&tom=2022-03-01&sok=f%C3%B6rsvarspolitik>

⁴<https://www.riksdagen.se/sv/sok/?avd=webbtv&doktyp=ip&sok=milit%C3%A4ra+fr%C3%A5gor&from=2014-09-01&tom=2022-03-01>

omfattades av totalt 1550 sidor⁵ där urvalet avgränsas till innehåll om försvarsinriktningsperioderna, vilket resulterade i: 166 artiklar, 30 debattartiklar, 56 pressmeddelanden och 50 tal. Analysen av beskrivet material började med genomläsning där fragment strukturerades utifrån narrativets nyckelkomponenter. Därefter tolkades dessa med analysramverket och kategoriserades. Slutligen sammanfogades och kondenserades kategorierna för att avtäckta rolluppfattningsprocessen i narrativet. Delar av empirin presenteras i analysen för ökad transparens och redovisas som empiriskt material i referenslistan enligt ett system av [A], [B], [C] etcetera.

Ett framväxande narrativ

2014

”[F]örsvaret av Sverige börjar i Sverige. Det kan inte vara så att försvaret av Sverige någonsin har börjat någon annanstans än i Sverige, och jag är glad över att den nationella dimensionen nu lyfts upp” (I).

Så kommenterade Hultqvist den nya försvarsinriktningen utifrån försvarsberedningens rapport. Bakom rapporten fanns en bred uppgörelse och enighet inför den kommande försvarsuppgörelsen. Säkerhetspolitiken skulle bidra till global fred, säkerhet och utveckling där Sverige genom EU tog ett solidariskt ansvar för Europas säkerhet.

Som komplement till samarbetet inom EU och Nato ansågs ett nordiskt samarbete vara bra för Sverige. Då det nordiska perspektivet motiverade en utveckling vilket ytterst var en nödvändighet för konkretisering av den nordiska solidaritetsförklaringen, att samarbeta över konfliktskalan (C). Inget parti i riksdagen motsatte sig denna utveckling och det infann sig större enighet kring försvarssamarbete inom Norden än med Nato. Detta tolkas vara direkt kopplat till Sveriges rotade alliansfrihet då ett samarbete i Norden inte ansågs vara förknippat med förpliktelser.

Traditionen av samarbeten motiverades genom stärkt motståndskraft för den nya säkerhetspolitiska miljön som växte fram i analyserna av bland annat den ryska annekteringen av Krim. Geografi och historia användes i retoriken för att legitimera vissa samarbeten mer än andra.

---

⁵ <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2022/10/peter-hultqvist/>

Sammanfattning

Ur ett rollteoretiskt perspektiv stod Sverige inför Rysslands protektionistiska politik för att utveckla en ny tradition för att hantera det säkerhetspolitiska dilemma. En bred majoritet i riksdagen stod bakom att stora åtgärder var nödvändiga för att möta det framväxande dilemma. Enighet användes i retoriken för att legitimera Hultqvistdoktrinen samarbeten och den breda förankringen av försvarsberedningens försvarspolitiska rapport, som påvisat behovet av försvarssamarbeten. Narrativet kring ett gemensamt ansvar för Sverige stärktes med gemensamma politiska mål oavsett partipolitiska åsikter, och att alla arbetade för Sveriges bästa.

2015

Med Rysslands retorik och agerande arbetade regeringen i huvudsak efter två dimensioner, höjda anslag ska öka kvantiteten i Försvarsmakten och med samarbeten hitta synergier för att bidra till ökad säkerhet i närområdet och Europa. I Sverige framställdes bilden att ta ansvar för den nya situationen och fylla luckan i bristen av egna resurser genom samarbeten (M).

I Sveriges närmanden till Nato växte debatten som fokuserade på fördelar av ett medlemskap. Det framhölls också av oppositionen att påbörja en utredning om svenskt Natomedlemskap. Socialdemokraterna som motsatte sig utredningen beskrevs av opposition att föra dubbla budskap med solidaritetspolitiken, då Hultqvist menade att Sverige inte kommer att förhålla sig passivt i händelse av konflikt och medgav att det kan ske både med militärt och humanitärt stöd.

Hultqvist hänvisade till inriktningspropositionens breda enighet som legitimerade regeringens förda politik. Hultqvist menade att Sverige fortsätter på den inslagna vägen med fördjupning av samarbeten, vilket i realiteten fördjupade Sverige i ett säkerhetspolitiskt nät med motivet att alliansfriheten stod fast. ”[S]veriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. [S]verige är inte med i någon militär allians” (L).

Värdlandsstödsavtalet (HNS) var en händelse som tolkas förde Sverige närmare Nato. Motivet till avtalet byggde på frivillighet mellan parterna och på inbjudan av Sverige som värdnation (D). Syftet var att ”[s]äkerställa ett effektivt stöd för militär verksamhet på svenskt territorium i samband med övningar, kriser eller militära operationer i Sverige och i vårt närområde” (F). Vänsterpartiet drev debatten att detta skulle kunna innebära kärnvapen på svenskt territorium

och att Nato ovillkorligen kunde tillåtas operera i Sverige. Regeringen å andra sidan motiverade HNS med Finlands motsvarighet och att det fanns bred enighet bakom inriktningspropositionen.

Sammanfattning

Regeringen såg Sverige som en del i ett större säkerhetspolitiskt sammanhang. Traditionen om nordiskt samarbete skapade en framväxande nordiskhet och i spåren av fler samarbeten fanns debatten, ja till Natomedlemskap. Rollkonflikten kring positionen som allierad uppstod i och med Hultqvistdoktrinen som ökade fokus på samarbeten. Dock fanns redan ett stöd för medlemskap från oppositionen (M). Därmed var sannolikt motståndet störst inom regeringspartierna, där alliansfrihet användes för att legitimera samarbeten.

Samarbete med Finland med option att agera tillsammans i händelse av kris satte landet som en strategisk viktig partner. Regeringen tog ytterligare steg som fördjupade samarbetet med Nato, inom Enhanced Opportunities Programme (EOP). Regeringsförklaringen uttryckte även att, i samverkan med andra om ett angrepp skulle drabba ett EU-land eller nordiskt land. Utrikesdeklarationen ”[H]ot mot freden och vår säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder (X). Därmed tolkas en rolluppfattning att dessa länder förväntas agera på samma sätt om Sverige drabbas.

2016

Den framväxande traditionen av samarbeten hade enligt regeringen en stabiliserande effekt och bidrog till stabilitet i omvärlden. Traditionen motiverades fortsatt med att vara utan förpliktelser men nu också bortom fredstida förhållanden. I spåren av natodebatten tog regeringen tydligt avstånd till Nato med hänvisning till traditionen om alliansfrihet. Samtidigt betonades betydelsen av nära samarbeten med andra länder. ”[D]et enskilt viktigaste under inriktningsperioden är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret, samt att försvara Sverige i en större kontext än nationell” (E).

Försämrad stabilitet användes som främsta motivator till en fortsatt alliansfri position. Men paradoxalt nog fortsatte regeringen att utveckla och fördjupa samarbeten i hög takt. Fördjupade samarbeten skapade ett förhållande till länder och organisationer att solidariskt möta nya säkerhetshot. Försvarspolitiska inriktningen behövdes inte bara för att återuppbygga förmåga utan

var en del i Sveriges långsiktiga lösning och inget som rivs upp, även om säkerhetspolitiska situationen förändras. Samarbeten var här för att stanna. Hultqvist framhöll att den utvecklingen av politiken krävde "[e]n känsla och insikt om historien, och förmåga att värdera effekten av varje nytt steg som tas"(N). Sveriges samarbetslinje skulle nu möjligen innebära, att nationens handlande vid en konflikt redan var förutbestämt, att agera av solidaritet.

Finland och Sverige var nu överens om att bilaterala försvarssamarbetet även skulle omfatta operativ planering och förberedelser för ett gemensamt användande av civil och militära resurser. Exempel på detta var hävdandet av respektive lands territoriella integritet eller utövande av rätten till självförsvar enligt artikel 51 i FN-stadgan. Den ömsesidighet som växte sig starkare mellan Finland och Sveriges kom ur en gemensam syn på vikten av att utveckla samarbetet. Hultqvist menade att "[v]i gör det enligt de avtal, riktlinjer och regelverk som vi har redovisat från regeringens sida"(O).

Sammanfattning

Efter Sveriges ensidiga solidaritetsförklaring gentemot EU:s medlemsstater, fördjupade partnerskapet med Nato och den betydelse Sverige lade vid sina bilaterala samarbeten, framställdes den säkerhetspolitiska linjen som alltmer svårtolkad. Grunden av samarbeten och solidaritet gentemot andra länder i perspektiv av alliansfrihet, skapade otydlighet. Säkerhetspolitiskt befanns sig Sverige i ett sorts ingenmansland. Å ena sidan fanns ett fördjupat partnerskap med Nato, som innebar för Sverige att både ge och ta emot hjälp från andra Natoländer. Å andra sidan fanns en regering som slog ifrån sig varje tanke på ett medlemskap i Nato. Detta bidrog till att Sveriges hävdande av militär alliansfrihet saknade förtroende i omvärldens ögon, enligt oppositionen. Till den märkliga säkerhetspolitiska situationen ska också läggas den ensidiga solidaritetsförklaring Sverige riktat mot Norden, vilket på vissa håll fick reaktioner och på andra inga (N).

2017

Detta år präglades fortsatt av satsning på nationellt försvar som förstärktes upp med internationella samarbeten, som legitimerades av socialdemokratiskt fredsperspektiv och humanitet (U). Tidigare borgerliga misslyckanden användes i retoriken för att göra stora förändringar och bryta trenden av nedrustning. Fler samarbeten ansågs viktiga med fokus på östersjöregionen för att trygga Sveriges säkerhet. Hultqvist drev intensivt på den försvarspolitiska utvecklingen med

strategiskt viktiga partners och viktiga partners, som exempelvis de bilaterala med USA, Polen och Danmark. Men samtidigt framstod fortfarande paradoxen i regeringens upprepande, att Sveriges militära alliansfrihet ligger fast. Parallellt med detta pågick utredning om möjligheter för gemensamt försvar med Finland. Samarbetet med Finland grundades i alliansfriheten och ländernas likheter vilket sannolikt skulle rubbas om ett av länderna skulle överväga Nato. Bilden av Sverige som solidarisk partner i Norden värderades förmodligen högre än att utreda Natomedlemskapet och sända signaler om detta. Oppositionen framförde i debatten att:

”[N]är vår solidaritet framstår som vittomfattande och lättköpt blir Sveriges specifika säkerhetspolitiska betydelse allt mindre. Jag vill hävda att det på sikt skadar vårt anseende, Att dubbelheten i solidaritet och alliansfrihet skulle påverka Sverige negativt” (N).

Under 2017 fördjupades samarbetet mellan EU och Nato bland annat genom den samarbetsdeklaration som undertecknades 2016, vilket regeringen välkomnade. Tyskland blev också en viktig samarbetspartner i östersjöregionen och motiverades med delade värderingar och centrala intressen. Med Norge återetablerades en samverkan som grundades i gemensamma värderingar och liknande syn på omvärlden. Traditionen stärktes med att militärt kunna utgöra tröskeleffekt för att minska risken för angrepp och bidra till fortsatt fred.

Sammanfattning

Nya traditioner formuleras som ett trendbrott där utvecklingen drevs av enade partier i försvarsgruppen och borgade för ett utbrett stöd i riksdagen. Sverige framställdes som ansvarstagande i den säkerhetspolitiska miljön och solidariskt mot sina grannländer i närområdet och Europa. Detta bidrog till ett narrativ om Sverige som samarbetspartner i händelse av både kris och krig. Ord stärktes genom handling och ökade trovärdigheten av Sveriges förmåga och vilja vara en solidarisk partner.

Under året drev opposition fortsatt debatten att försvarspolitik var ett naturligt steg mot ett medlemskap i Nato. Här kan tolkas att rolluppfattningen som allierad stärktes med ökat fokus på Nato genom rollkonflikten från opposition. Hur diskussionerna inom socialdemokratin pågick visar inte undersökningen men mantrat om alliansfrihet var ständig närvarande i debatten. Dock tolkas att Vänsterpartiet, som stark Nato-motståndare, uttryckte att socialdemokratin hade

glidit ifrån tidigare kärnvärden kring dess politik i EU med alla försvarssamarbeten, och öppet stärkte samarbetet med Nato.

2018

Fokuset på ett återinfört totalförsvar och samverkan mellan militära och civila försvaret utgjorde den viktiga samhällsinsatsen för att värna svensk suveränitet. Näringslivets roll inom totalförsvaret framställdes som avgörande. ”[D]et finns företag vars verksamhet är avgörande för samhällets ansträngningar vid höjd beredskap eller krig” (Q). Näringslivets produktion var krigsviktig och skulle nu återförsäkras att fungera i kris- och krigstid. Ett första steg var att öka kunskapen om vad höjd beredskap innebar och hur människor skulle agera. ”[V]i ska öka kunskapen om hur man kan förbereda sig, stärka hemberedskapen och därmed öka tryggheten med folkförankring” (P).

Ett förvärrat säkerhetsdilemma och att historien av nedrustning var i stora stycken beklaglig, hade lagt grunden för den verklighet de nu hade att hantera. Åren av borgerlig försvarspolitik med bristfällig analys av säkerhetsläget var i sin helhet inget som löst de framtida problemen menade Hultqvists och beskrev behovet av enighet på alla nivåer för att försvaret av Sverige skulle ge en trovärdig signal. Samtidigt framhölls tidsperspektivet att fortsätta i hög takt med utvecklingen av försvaret då utveckling tar tid, i perspektiv till nedrustningen försvaret genomgick fram till 2014. Sveriges säkerhetspolitiska utsatthet som småstat, samt Rysslands agerande, målade upp en bild av behovet av partners för att trygga Sveriges säkerhet.

Sammanfattning

Hultqvist hade hittills med ett intensivt arbete fördjupat internationella samarbeten som medfört nya avsiktsförklaringar med USA och Storbritannien. Ett långtgående samarbete med Finland som numera inkluderade förberedelse bortom fredstida förhållanden, samt en ny avsiktsförklaring med Tyskland. Dessutom ett förnyat avtal med Polen och Danmark, samt en etablerad handlingsplan för samarbetet med Norge, och en nära försvarspolitisk dialog med de baltiska staterna. Även i multilaterala sammanhang hade ett intensivt arbete skett, bland annat ett fortsatt deltagande i Natos EOP och Sveriges anslutning till det ”permanenta strukturerade samarbetet”, Pesco, inom EU. Motiven bakom dessa var fortsatt ett samarbete utifrån en militärt alliansfri position. Det ansågs vara en respekterad svensk linje i internationell samverkan. Ur rollteoretiskt perspektiv utgjorde dessa samarbeten av strategisk viktiga partners och viktiga partners.

I riksdagsdebatten vidhöll kritiker att Sverige sakta men säkert alltmer frångått en traditionell säkerhetspolitik som byggts på: militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter, stöd till FN och solidaritet med tredje världen. Alltsedan medlemskap i EU hade den svenska militära alliansfriheten urholkats alltmer. Vänsterpartiet ansåg att Sverige är med och bidrar till militariseringen av EU och att samarbete med Nato stärks. Det uppstod allt oftare frågetecken kring de internationella militära insatser Sverige deltog i och ur detta perspektiv hade Sverige glidit ifrån tidigare kärnvärden. Med EU-samarbetet Pesco, stärktes bilden av en försvarsunion som fört Sverige närmare en position av kollektivt skydd. Både europeiska försvarsbyrån, Eda och Pesco hade tydlig inriktning med att bygga en tätare försvarsunion inom EU (K).

2019

I riksdagsdebatten beskrevs nu att det var så många försvarssamarbeten att det inte gick att överblicka. ”[N]är försvarsministern kommer till försvarsutskottet numera är dessa samarbeten så oöverskådliga att det krävs Excelark för att redovisa vilka länder vi har ingått olika bi- och multilaterala avtal med”(A).

Under 2019 axlade Sverige ordförandeskapet inom NORDEFKO där en ny vision skulle omsättas som innefattade fördjupade samarbeten över hela konfliktsskalan. Att utveckla dessa samarbeten motiverades med traditionen av nordiskhet där Sverige som en ledande nation kunde legitimera samarbeten (H).

Ytterligare en glidning mot Nato ansågs föreligga när organisationen bjöds in till Sveriges riksdag för att hålla sin parlamentariska församlings session. Vänsterpartiet såg ingen anledning till att bjuda in organisationer som Sverige inte är medlemmar i (J). Ur perspektivet strategisk viktiga partners stärks med detta agerande av regeringen Natos viktiga position för Sverige, när de öppet bjöds in till kärnan i landets demokratiska process.

Sveriges och Finlands samarbete utvecklades till ett trilateralt samarbete med USA över hela konfliktsskalan. Finlands samarbete byggde fortsatt på enighet mellan politiker i Sverige och Finland och hade fortsatt en särställning inom ramen för säkerhets- och försvarspolitiken. Dilemmat var fortsatt säkerhetsläget i norra Europa och Östersjöregionen vilket försämrats över tid. Detta innebar enligt Hultqvist att bi- och multilaterala samarbeten fortsatt måste stärkas

(G). ”[S]verige har förbundit sig till att samarbeta och utvecklas säkerhetspolitiskt tillsammans med Finland. Utgår från samma säkerhetspolitiska ståndpunkt och förenas genom ländernas samhörighet i historien” (T).

Under 2019 avbröt både USA och Ryssland deras deltagande i Intermediate Nuclear Forces Treaty, INF-avtalet, vilket för Socialdemokraterna blev en politisk fråga som drevs hårt av traditionen att verka för nedrustning. Det uttalade motståndet för detta påstods av oppositionen kunna få en negativ effekt och äventyra Sveriges samarbeten med USA och Nato (V).

Sammanfattning

Sverige och Finland delade geostrategiska intressen och synen på de säkerhetspolitiska utmaningarna i Östersjöregionen. Båda ländernas säkerhetspolitik byggde på stark nationell militär förmåga i kombination med att säkerhet byggs tillsammans med andra länder och organisationer. Både Finlands och Sveriges säkerhetspolitik var starkt förknippad med ländernas medlemskap i EU, nära partnerskap med Nato och nordiskt samarbete. Regeringen var även tydlig förespråkare av samarbete med USA och en stark transatlantisk länk som tolkas vara en strategiskt viktig partner.

I spåren av kärnvapendebatten infann sig möjligen en rädsla hos regeringen att den transatlantiska länken äventyrades. Detta resulterade i att Sverige i stället röstade för Nuclear Ban Treaty, NPT (icke-spridningsfördrag), och ratificeringen av FN:s kärnvapenförbudsavtal Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons (TPNW), lades för vidare utredning. Senare valde Sverige att stå utanför TPNW-avtalet. Säkerhetspolitiskt kan det möjligen ansetts äventyra stödet från USA och Nato och en rollförväntan på Sverige som solidarisk partner.

2020

Inför nya inriktningsperioden stod Sverige i spåren av avtal om samarbeten som tillsammans med nationell förmåga utgjorde den samlade krigföringsförmågan. Många menade att alliansfriheten nu var utspelad och inte fyllde någon funktion. Försvarspropositionen beskrev att Sveriges nationella förmåga klarar sig upp till 3 månader, sedan antas hjälp anlända. Detta budskap om ett förhållningssätt grundat på solidaritet vilket nu försvarspolitiken hade omfattats av sedan 2014, var vid detta lag ett etablerat narrativ. Försvarsinriktningen föreslog även att förlägga de nya organisationsenheterna till Sollefteå, Östersund, Falun och Kristinehamn med utgångspunkt varifrån stödet skulle anlända. Det vill säga att främja stödet från väster till öster med

infallspport Trondheim. Enligt försvarspropositionen skulle även Sverige samordna sin försvarsplanering med andra Natoländer och medförde djupare militärt samarbete med Nato. Det ansågs numera av oppositionen att det inte längre gick att säga, den militära alliansfriheten tjänar oss väl (R).

Ur detta växte debatten återigen i det motsägelsefulla att den militära alliansfriheten tjänar oss väl. När det i praktiken fördes en försvarspolitik som snarare distanserade Sverige från den militära alliansfriheten. Regeringens solidariska hållning innebar att om ett nordiskt land blir angripet kommer de andra nordiska länderna att påverkas och sannolikt dras in i en konflikt, där Sverige inte kommer förhålla sig passivt. Detta ansågs vara den nordiska säkerhetspolitiska ödesgemenskapen. Oppositionen pekade på problemet att Sverige låg så nära Nato, att det i det närmaste uppfattas som en Natomedlem med undantag för de försvarsgarantier ett medlemskap innebar (W).

Sammanfattning

Regeringen strävade fortsatt med att få utbrett stöd för säkerhets- och försvarspolitiken i riksdagen men också hos den svenska allmänheten. Ett narrativ riktades till befolkningen som innehöll solidaritet och samarbeten. Men var det alliansfrihet eller solidaritet som var det dominerande narrativet. Allt tyder på att solidaritet var det som framstod i perspektiv av alliansfrihet.

Det fördjupade försvarssamarbetet med Finland fortsatte att bygga på likartade intressen, värderingar och prioriteringar. Motiven till interaktionen och för att stärka traditionen var att skapa förutsättningar för djupare samarbete i syfte att höja tröskeln för en angripare. Samarbetet var centralt i båda länders militära utveckling och en lagändring röstades igenom för att möjliggöra militärt stöd på Finlands territorium.

2021

”Att bygga upp vårt lands militära förmåga är en viktig säkerhetspolitisk signal. Om den säkerhetspolitiska solen lyser starkare i framtiden ska vi inte ge oss in på äventyrligheter där vi raserar det som vi med stor möda nu bygger upp. Vi ska heller inte rubba den säkerhetspolitiska arkitekturen i vårt närområde” (S).

Hultqvist retorik under 2021 handlade mycket om försvarspolitikens krav på långsiktighet och politisk enighet i den fortsatta utvecklingen och inte medverka till instabilitet i närområdet.

Partnerskapet med Nato fördjupades ytterligare som en viktig del av säkerhets- och försvarspolitik. Norra gruppen kompletterade andra multi- och bilaterala försvarssamarbeten som ett viktigt forum för försvarssamarbeten. Försvarssamarbetet mellan Finland och Sverige var det mest långtgående och långvariga av Sveriges internationella försvarssamarbeten. Joint Expeditionary Force (JEF), stärkte samarbetet mellan Sverige och Storbritannien och budskap om samanhållning och gemensam förmåga. Försvarssamarbetet mellan de nordiska länderna bidrog till en gemensam militär förmåga och stabilitet i norra Europa som motiverades med delade grundläggande värderingar och säkerhetsintressen enligt Hultqvist (S).

I den nya försvarsinriktningen befästes Sveriges roll som en del av ett större säkerhetspolitisk helhet, som tillsammans med andra tog ansvar för tryggheten i närområdet. Detta tolkas att Sverige nu ingick i en militär allians men motiverades vara utifrån en alliansfri position. Regeringen förlitade sig på detta för att inte utmana alliansfriheten som fortfarande utåt var djupt rotat.

I spåren av alla samarbeten och den nya försvarsinriktningen ställde sig riksdagen bakom en Nato-option för att möjliggöra Natomedlemskapet som alternativ för framtida strategier. Särskilt då Finland uttalat en sådan (Y). Detta bemötte regeringen med hänvisning till den instabilitet det kunde innebära och fortsatt undvika säkerhetspolitiska tvära kast. Socialdemokraterna förde en politik av fördjupat samarbete med Nato men av sannolikt partiinterna orsaker kunde de inte förmå sig att öppna för ett medlemskap. Vidare uppfattades att alla samarbeten hade format Sveriges narrativ som mer eller mindre medlem i Nato och sannolikt även ur ett ryskt perspektiv (Y). Sammantaget skapade regeringen en stor oklarhet om den svenska säkerhetspolitiken vilket alliansen drev som ett tillkännagivande till regeringen om att bringa klarhet i säkerhetspolitiken.

Sammanfattning

Fler samarbeten avtalades i syfte att samordna försvarsplanering där Nato och enskilda aktörer bidrog till Sveriges operativa effekt. De steg som togs möjliggjorde samordning av

försvarsplanering med Nato, Norge, Danmark, Storbritannien och USA, vilket hade stor betydelse för Sveriges säkerhet. Dessa länder utgjordes av strategisk viktiga partners i narrativet om betydelsen och Sverige rollrelation.

Totalförsvaret blev mer förankrat under inriktningsperioden och utgjorde nu basplattan. Med den militära alliansfriheten som grund utvecklades fortsatta samarbeten. Tillsammans i en djup och nära relation till Finland skulle säkerhetspolitiska utmaningar mötas men inte rubba den säkerhetspolitiska balansen i närområdet. I grunden hade försvarspolitiken nu bytt inriktning med utvecklingen av det nya totalförsvaret, militärt och civilt (R).

2022

Sedan 2014 hade det nu ingåtts ett 20-tal avtal om försvarssamarbeten. Sverige samverkade med andra länder på en nivå som inte tidigare funnits. Regeringen hade byggt dessa samarbeten mot bakgrund av att en kris i närområde påverkar alla länder i dess närhet. Ingen kunde i det läget säga sig vara fri från påverkan. Det svensk-finska samarbetet innehöll planering av åtgärder bortom fredstida förhållanden. Det fanns svenska och finska enheter som var väl samövade och kunde verka som gemensamma förband om nödvändiga beslut fattades. Samarbetet inom Norden var också mer omfattande i jämförelse med 2014 och syftade till att agera tillsammans i fred, kris och konflikt. Debatten kring ett medlemskap i Nato fortsatte, där oppositionen fortsatt ville öppna upp för en Nato-option i utrikesdeklarationen, men så sent som i januari 2022 svarade dåvarande utrikesministern med:

”Ett svenskt Natomedlemskap är inte aktuellt. Vår militära alliansfrihet tjänar oss väl och bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. En så kallad Nato-option är inte heller en förutsättning för att ansöka om medlemskap i Nato. Sverige är en suverän stat och har därmed alltid möjlighet att ansöka om medlemskap i Nato, med eller utan en option [...] Vår säkerhetspolitiska linje ska vara konsekvent och förutsägbart i förhållande till vår omvärld. Det är inte aktuellt med några tvära kast i den svenska säkerhetspolitiken. Vi lämnar inte den militära alliansfriheten” (B).

Detta kom dock att förändras när regeringen fyra månader senare lämnade in ansökan om medlemskap i Nato.

Rollförändring

Undersökningen har syftat till att avtäckta hur det försvarspolitiska narrativet, mellan åren 2014 och 2022, medverkade till en rollförändring. Den försvarspolitiska inriktningen under perioden kom att benämnas ”Hultqvistdoktrinen” och innebar ett skiftat fokus mot nationell försvarsförmåga, värnplikt, upprustning samt fördjupade samarbeten med flertalet länder och organisationer. Som analysen visar hade den ett utbrett politiskt stöd och narrativet avtäckte att en viss förskjutning skett från tidigare säkerhetspolitiska roller under perioden. Slutsatserna är dragna utifrån tidigare forskning med det rollteoretiska ramverket och de roller som definierat Sveriges rollrepertoar.

Slutsatser

Rollen *europaisk partner* etablerades under 1990-talet vilket formade Sverige till att förespråka europeisk gemenskap och samarbete (Aggestam, 2004, s. 78). Rollen är i denna undersökning starkt framträdande i narrativet genom solidaritetspolitiken som präglade svensk utrikespolitik. Tendenser finns dock att den försvagades något ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv. Även om försvarssamarbeten utvecklades inom Pesco och EDA, så framhöll Hultqvist senare att det inte förelåg ett behov av EU-armé eller utvecklat militärt EU-högkvarter. Däremot fanns en positiv inställning till att samarbetet mellan Nato och EU utvecklades. Rollen är dock framträdande under perioden för undersökningen och tolkas att EU fortsatt var en viktig utrikespolitiska plattformen att omsätta svenska värderingar i konkreta handlingar. En annan aspekt som framträder i narrativet är det samlade politiska ansvaret för Sveriges säkerhet, inkluderat försvaret av EU:s medlemsstater. Detta kom senare till viss del att överskuggas i debatten om samhörigheten i Norden.

Sveriges roll som *regional ledare* definieras av långtgående åtaganden och insatser tillsammans med andra stater för att bygga större samhällen eller övergripande delsystem (Holsti, 1970, s. 265). Den nordiska rollen hade utbrett stöd i Sveriges riksdag och stärktes under de båda inriktningsperioderna. Detta inte minst genom samarbetet med Finland, vilket utgick från traditionen om alliansfrihet. Solidariteten till Finland stärkte Sveriges hållning som partnerland och regional ledare. För att ompröva ländernas alliansfrihet tolkas att ett gemensamt säkerhetspolitiskt beslut var en nödvändighet, för att inte utmana relationen. Finlands ställning i frågan hade troligtvis stor påverkan för Sveriges vägval mot Nato. Finlands band och särställning till Sverige och enskilda politiker, däribland Hultqvist personligen, hade sannolikt störst påverkan, ur ett

rollteoretiskt perspektiv, för beslutet om medlemskap i Nato. Narrativet i denna undersökning avtäckar tendenser att Sveriges roll som förespråkare av samarbete mellan de nordiska länderna växte sig starkare under perioden.

Den nordiska rollen är möjligen fortfarande på väg att utvecklas, i en kontext som allierad, men tendenserna i denna undersökning anses redan präglade Sverige i en nordisk roll. Detta står möjligt i kontrast till Sveriges europeiska roll med fördjupat samarbete inom policyfrågor som klimatfrågor och fredsförebyggande åtgärder, vilket bland annat varit områden inom EU där Sverige varit framträdande. Det innebär att det möjligen infann sig ett skiftat fokus mot Norden i perspektiv av dilemmat.

Rollen som *internationell kritiker* (Bjereld, 1995) varierar men den mest framträdande kritiken under perioden riktas mot Ryssland. Internationell kritik mot andra stater är en fundamental aspekt av internationella relationer och när kritik framförs kan konflikt, missnöje eller friktioner uppstå staterna emellan. Sveriges omfattande kritik mot Turkiet och Ungern kom att påverka Sveriges väg mot Natomedlemskap. Demokratiska stater får mer sällan kritik dock bemöttes Storbritanniens utträde ur EU med viss kritik från försvarsminister Hultqvist. Men hindrade inte bilateralt samarbete inom JEF. Kritiken mot USA:s innehav av kärnvapen och Sveriges hållning till ratificeringen av TPNW-avtalet belyser påverkan ur ett strukturellt perspektiv. I detta fall ansågs det möjligen äventyra relationen till strategiskt viktiga partners.

En slutsats är att internationell kritik kan få konsekvenser. Sverige i rollen som kritiker, fick backa i vissa avseenden under perioden och kan möjligen förändra framtida rollprestationer. Då Sverige numera är allierad och därmed uppstå andra rollförväntningar från partners i perspektiv till rolluppfattning.

Rollen som *oberoende samarbetare* kännetecknas av att en stat utlyser sig som alliansfri och förekommer ofta tillsammans med andra roller. Alliansfriheten härleds till en regerings beslutfattande som sätter egna statens intressen framför stödandet av andra staters målsättningar (Holsti, 1970, s. 268). Regeringens position till alliansfriheten är i narrativet för undersökningen densamma. Ur detta perspektiv skapades en otydlighet kring regeringens säkerhetspolitik, vilket tolkas, förde med sig en Natodebatt. Vidare tolkas att den politiska identiteten inom socialdemokratien inte påverkades av den säkerhetspolitiska miljön och står i kontrast till de

försvarspolitiska åtgärderna och den förväntade rollprestationen. Huruvida Hultqvist som *norm-entreprenör* drev utvecklingen eller med unisont partipolitiskt stöd framträder inte i analysen. Men rollkonflikter tolkas uppstå med den dubbelhet det socialdemokratiska narrativet skapade.

Nato-optionen som fick riksdagsmajoritet var möjligen ett närmande till Nato och beskrev det politiska stödet för ett medlemskap. Analysen visar inte hur stödet inom Socialdemokraterna förhöll sig utifrån detta, men i perspektivet av deras solidaritetspolitik kan det antas öppnat för bredare stöd för Natomedlemskap. Denna försvarspolitik, omgärdad av solidaritet och garantier om utlovat stöd, stärkte sannolikt narrativet av Sverige som ett partnerland. Hultqvist många bi- och multilaterala samarbeten där säkerhetspolitiken ansågs vara en del i något större än Sverige ensamt. Samtidigt fanns stödet för en långsiktig utvecklingen och bidrog möjligen till en försvarspolitisk stabilitet, som krävs för ett medlemskap i Nato. Med en bred majoritet i riksdagen för solidaritetspolitiken blev möjligen steget mot Nato kortare.

Rysslands invasion av Ukraina kom att innebära slutet på Hultqvistdoktrinen i och med att Sverige ansökte om Natomedlemskap. I spåren av invasionen av Ukraina framstod sannolikt ett medlemskap i Nato som ett starkare alternativ i förhållande till de fördjupade samarbeten som slutits. Åren av Hultqvistdoktrinens uppbyggnad av försvarsförmåga och samarbeten förändrade stegvis Sveriges säkerhetspolitiska narrativ i en resa mot medlemskap i Nato, eller som nuvarande statsminister Ulf Kristersson beskrev det:

”[M]edlemskapet betyder att vi har kommit hem. Hem till ett stort antal demokratiers samarbeten för fred och frihet. Hem till våra grannländers samarbete för säkerhet. Hem till den krets av nationer där vi under lång tid har hört hemma” (Regeringskansliet, 2024)

Forskningsbidrag och Framtida forskning

Fokuset i denna undersökning med narrativ metod kan bidra till existerande forskning om rollteori, och användandet av tradition och dilemman för att tolka socialiseringsprocessen i rollförändringar. Att förklara processen genom beslutsfattarens dominerande narrativ och dess rollkonflikter i samband med nya roller samt vad de medför till rolluppfattning och rollprestation. Även ökad förståelse om hur stater socialiserar sinsemellan och hur inflytandet av partners i de nationella och internationella strukturerna kan utgöra referenspunkter för nya roller.

För militärstrategiska beslutsfattare kan förståelsen om Sveriges rolluppfattning och förväntade rollprestation utgöra en viktig referenspunkt för strategiska beslut. I denna dynamiska beslutsprocess av förändringsfaktorer, där beslutfattares kognitiva förmåga. Tillsammans med nationens roll, kultur och identitet formar och begränsar handlingsalternativ. Med detta i beaktande kan beslutfattande, där behov av innovation och nytänkande, innebära begränsat utrymme för framtida utveckling, när beslut tas med viss påverkan av obsoleta traditioner.

Narrativet i media som en reaktion på de försvarspolitiska besluten har inte undersökts vilket möjligen kan nyansera denna rolluppfattningsprocess ytterligare. Med tiden kommer även sannolikt medlemskapet i Nato förändra de svenska rollerna när det framträder nya säkerhetspolitiska mönster, av utrikespolitiskt agerande. Dessa två perspektiv utgör intressanta områden för framtida forskning. Vidare kan Sveriges beslut om Natomedlemskap prövas med förklaringskraft i teorier som realism och idealism vilket kan bidra med en annan objektivitet och generaliserbarhet.

Referensförteckning

- Adler, E. (1997). Seizing the Middle Ground: Constructivism in World Politics. *European Journal of International Relations*, 3(3), 319–363. <https://doi.org/10.1177/1354066197003003003>
- Aggestam, L. (2004). *A European foreign policy? Role conceptions and the politics of identity in Britain, France and Germany*. Department of Political Science, Stockholm University.
- Bal, M. (2017). *Narratology: Introduction to the theory of narrative* (Fourth edition.). University of Toronto Press.
- Beneš, V., & Harnisch, S. (2015). Role theory in symbolic interactionism: Czech Republic, Germany and the EU. *Cooperation and Conflict*, 50(1), 146–165. <https://doi.org/10.1177/0010836714525768>
- Bevir, M., & Rhodes, R. A. W. (2002). *Interpretive Theory*. <https://scholarship.org/uc/item/0bk3k2nq>
- Bjereld, U. (1995). Critic or Mediator? Sweden in World Politics, 1945-90. *Journal of Peace Research*, 32(1), 23–35. <https://doi.org/10.1177/0022343395032001003>
- Blavoukos, S., & Bourantonis, D. (2014). Identifying parameters of foreign policy Change: An eclectic approach. *Cooperation and Conflict*, 49(4), 483–500. <https://doi.org/10.1177/0010836713517568>
- Brazys, S., Kaarbo, J., & Panke, D. (2017). Foreign policy change and international norms: A conceptual framework. *International Politics (Hague, Netherlands)*, 54(6), 659–668. <https://doi.org/10.1057/s41311-017-0063-7>
- Breuning, M. (2019). Role Theory in Politics and International Relations. I A. Mintz & L. G. Terris (Red.), *The Oxford Handbook of Behavioral Political Science* (1:a uppl.). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190634131.013.29>
- Böller, F., & Wenzelburger, G. (2023). Grasping Foreign and Security Policy Change: Patterns and Conditions of Change Among Liberal Democracies. *Politics and Governance*, 12. <https://doi.org/10.17645/pag.7172>
- Carlsnaes, W. (1992). The Agency-Structure Problem in Foreign Policy Analysis. *International Studies Quarterly*, 36(3), 245–270. <https://doi.org/10.2307/2600772>
- Carlsnaes, W. (1993). On Analysing the Dynamics of Foreign Policy Change: A Critique and Reconceptualization. *Cooperation and Conflict*, 28(1), 5–30. <https://doi.org/10.1177/0010836793028001001>

- Doeser, F. (2011). Domestic politics and foreign policy Change in small states: The fall of the Danish” footnote policy”. *Cooperation and Conflict*, 46(2), 222–241. <https://doi.org/10.1177/0010836711406417>
- Duffield, J. S. (1999). Political Culture and State Behavior: Why Germany Confounds Neorealism. *International Organization*, 53(4), 765–803. <https://doi.org/10.1162/002081899551066>
- Finnemore, M., & Sikkink, K. (2001). Taking Stock: The Constructivist Research Program in International Relations and Comparative Politics. *Annual Review of Political Science*, 4, 391–416. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.4.1.391>
- Frank, L., Jorgensen, F. A. E., Jørgensen, K. E., & Landorff, L. (2022). If Foreign Policy Paradigms Were on the Research Agenda.... *Teoria Polityki*, 6, 13–32. <https://doi.org/10.4467/25440845TP.22.008.16020>
- Goldmann, K. (1982). Change and Stability in Foreign Policy: Detente as a Problem of Stabilization. *World Politics*, 34(2), 230–266. <https://doi.org/10.2307/2010264>
- Gustavsson, J. (1999). How Should We Study Foreign Policy Change? *Cooperation and Conflict*, 34(1), 73–95. <https://doi.org/10.1177/00108369921961780>
- Haesebrouck, T., & Joly, J. (2021). Foreign Policy Change: From Policy Adjustments to Fundamental Reorientations. *Political Studies Review*, 19(3), 482–491. <https://doi.org/10.1177/1478929920918783>
- Hermann, C. F. (1990). Changing Course: When Governments Choose to Redirect Foreign Policy. *International Studies Quarterly*, 34(1), 3–21. <https://doi.org/10.2307/2600403>
- Holsti, K. J. (1970). National Role Conceptions in the Study of Foreign Policy. *International Studies Quarterly*, 14(3), 233–309. <https://doi.org/10.2307/3013584>
- Hopf, T. (1998). The Promise of Constructivism in International Relations Theory. *International Security*, 23(1), 171–200. <https://doi.org/10.1162/isec.23.1.171>
- Hudson, V. M., & McNamee, T. (1998). Culture and foreign policy. *Millennium*, 27(1), 173–175. <https://doi.org/10.1177/03058298980270010510>
- Ingebritsen, C. (2002). Norm Entrepreneurs: Scandinavia’s Role in World Politics. *Cooperation and Conflict*, 37(1), 11–23. <https://doi.org/10.1177/0010836702037001689>
- Jones, S. S. (1983). Why Nations Realign: Foreign Policy Restructuring in the Postwar World, by K. J. Holsti, et al. *Political Science Quarterly*, 98(2), 372–373. <https://doi.org/10.2307/2149470>

- Kaarbo, J. (2003). Foreign Policy Analysis in the Twenty-First Century: Back to Comparison, Forward to Identity and Ideas. *International Studies Review*, 5(2), 155–202. <https://doi.org/10.1111/1521-9488.5020012>
- Kanniainen, V. (2022). Gallup Democracy in Exercising the NATO Membership Option: The Cases of Finland and Sweden. *CESifo Economic Studies*, 68(3), 281–296. <https://doi.org/10.1093/cesifo/ifac008>
- Mark Bevir, R. R. (2003). *Interpreting British Governance* (1:a uppl.). Taylor and Francis. <https://doi.org/10.4324/9780203352311>
- Mello, P. A., & Ostermann, F. (Red.). (2023). *Routledge handbook of foreign policy analysis methods* (First Edition). Routledge.
- Peter Hultqvist. (2022). *Tal av försvarsminister Peter Hultqvist vid Folk och Försvars rikskonferens 2022*. Regeringskansliet, Stockholm. <https://doi.org/10/peter-hultqvist/>
- Regeringskansliet. (2023, mars 8). *Sveriges medlemskap i Nato, prop. 2022/23:74*. Regeringskansliet; Regeringen och Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2023/03/prop.-20222374>
- Regeringskansliet. (2024, mars 7). *Statsminister Ulf Kristerssons tal till nationen*. Regeringskansliet; Regeringen och Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/tal/2024/03/statsminister-ulf-kristerssons-tal-till-nationen/>
- Rosati, J. A., Hagan, J. D., Sampson, I. I. I., & Moens, A. (1996). Foreign policy restructuring. How governments respond to global change. *International Journal*, LI(3), 588–590.
- Rynhold, J. (2007). Cultural Shift and Foreign Policy Change: Israel and the Making of the Oslo Accords. *Cooperation and Conflict*, 42(4), 419–440. <https://doi.org/10.1177/0010836707082649>
- Sinha, A. (2018). Building a Theory of Change in International Relations: Pathways of Disruptive and Incremental Change in World Politics. *International Studies Review*, 20(2), 195–203. <https://doi.org/10.1093/isr/viy031>
- Tonra, B., & Christiansen, T. (2004). Role identity and the Europeanisation of foreign policy: A political–cultural approach Lisbeth Aggestam. I *Rethinking European Union Foreign Policy*. Manchester University Press.
- Volgy, T. J., & Schwarz, J. E. (1991). Does Politics Stop at the Water's Edge? Domestic Political Factors and Foreign Policy Restructuring in the Cases of Great Britain, France, and West Germany. *The Journal of Politics*, 53(3), 615–643. <https://doi.org/10.2307/2131573>

- Wehner, L. E. (2020). The narration of roles in foreign policy analysis. *Journal of International Relations and Development*, 23(2), 359–384. <https://doi.org/10.1057/s41268-018-0148-y>
- Wehner, L. E., & Thies, C. G. (2014). Role Theory, Narratives, and Interpretation: The Domestic Contestation of Roles. *International Studies Review*, 16(3), 411–436. <https://doi.org/10.1111/misr.12149>
- Welch, D. A. (2011). *Painful choices: A theory of foreign policy change* (1:a uppl., s. xii–xii). University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400840748>
- Wendt, A. (1999). *Social Theory of International Politics* (1:a uppl., Vol. 67). University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511612183>

Empiriskt material

- (A) Allan Vidman. (2019, februari 5). *Försvarsgarantier mellan Sverige och USA (Interpellationsdebatt 5 februari 2019)*. https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/forsvarsgarantier-mellan-sverige-och-usa-_h6101/
- (B) Ann Linde. (2022, januari 25). *Nato-option i regeringsförklaringen*. https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/nato-option-i-regeringsforklaringen_h910109/
- (C) Försvarsdepartementet. (2014). *Sverige tar över orförandskapet i det nordiska försvarssamarbetet 2015*. Stockholm: Regeringskansliet.
- (D) Försvarsdepartementet. (2015). *Effektivare samverkan på agendan när Natochef besökte Stockholm*. Stockholm: Regeringskansliet.
- (E) Försvarsdepartementet. (2015). *Regeringsbeslut: Inriktning för Förvarsmaktens verksamhet för åren 2016 till och med 2020*. Stockholm: Regeringskansliet.
- (F) Försvarsdepartementet. (2016). *Regeringen överlämnar proposition om värdlandsstöd*. Stockholm: Regeringskansliet.
- (G) Försvarsdepartementet. (2018). *Försvarsminister Peter Hultqvist besöker Washington*. Stockholm: Regeringskansliet.
- (H) Försvarsdepartementet. (2019). *Sverige ny ordförande i det nordiska försvarssamarbetet Nordefco*. Stockholm: Regeringskansliet.

- (I) *Försvarspolitiska frågor (Debatt om förslag 29 januari 2014)*. (u.å.). Hämtad 30 april 2024, från https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/forsvarspolitiska-fragor_h101f%C3%B6u7/
- (J) Håkan Svenneling. (2019, juni 12). *Säkerhetspolitik (Debatt om förslag 12 juni 2019)*. https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/sakerhetspolitik_h601uu12/
- (K) Lotta Johnsson Fornarve. (2018, februari 15). *Försvarspolitik (Debatt om förslag 15 februari 2018)*. https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/forsvarspolitik_h501f%C3%B6u3/
- (L) Margot Wallström. (2015). *Sveriges säkerhetspolitik (Interpellationsdebatt 26 maj 2015)*. https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/sveriges-sakerhetspolitik_h210569/
- (M) Peter Hultqvist. (2015). *Tal: Prioriteringar inför nytt försvarsbeslut-anförande Folk och Försvars rikskonferens*. Stockholm: Regeringskansliet.
- (N) Peter Hultqvist. (2016a, januari 15). *Ett svensk-finländskt försvarsförbund (Interpellationsdebatt 15 januari 2016)*. https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/ett-svensk-finlandskt-forsvarsforbund-_h310281/
- (O) Peter Hultqvist. (2016b, april 22). *Fördjupat militärt samarbete med Finland (Interpellationsdebatt 22 april 2016)*. https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/fordjupat-militart-samarbete-med-finland_h310549/
- (P) Peter Hultqvist. (2018a). *Sverige ska bli bättre berett på krig och kris*. Stockholm: Regeringskansliet.
- (Q) Peter Hultqvist. (2018b). *Tal av Peter Hultqvist på Folk och Försvars rikskonferens 2018*. Stockholm: Regeringskansliet.
- (R) Peter Hultqvist. (2021a). *Försvarsministerns inledningstal vid Folk och Försvars seminarium -perspektiv på försvarsbeslutet*. Stockholm: Regeringskansliet.
- (S) Peter Hultqvist. (2021b). *Tal av försvarsminister Peter Hultqvist vid Folk och Försvars rikskonferens 2021*. Stockholm: Regeringskansliet.
- (T) Peter Hultqvist, Antti Kaikkonen. (2019). *Vårt samarbete höjer tröskeln för militära incidenter i närområdet*. Stockholm: Regeringskansliet.

- (U) Peter Hultqvist, Margot Wallström. (2016). *Inte aktuellt med några tvära kast i den svenska säkerhetspolitiken*. Stockholm: Regeringskansliet.
- (V) Pål Jonson. (2017, december 1). *Sveriges relation till USA och Nato*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/interpellation/sveriges-relation-till-usa-och-nato_h510228/
- (W) Pål Jonson. (2020, november 27). *Sveriges säkerhetspolitiska linje*. https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/sveriges-sakerhetspolitiska-linje_h810120/
- (X) Regeringskansliet. (2015, februari 11). *Utrikesdeklarationen 2015*. Regeringskansliet; Regeringen och Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/tal/2015/02/utrikesdeklarationen-2015/>
- (Y) Riksdagen. (2021, april 21). *Internationella försvarssamarbeten*. https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/internationella-forsvarssamarbeten_h801uf%C3%B6u5/

